

**Wystąpienie Prezesa Honorowego Oddziału SITK RP w Krakowie Profesora Wiesława Starowicza
na Gali Jubileuszowej z okazji 80-lecia Oddziału w Krakowie
w dniu 17 września 2026 roku w Gmachu Opery Krakowskiej**

Szanowni Państwo,

W końcu 1945 r. przedstawiciele wielu przedwojennych związków inżynierskich podjęli pierwsze kroki organizacyjne, zmierzające do powołania jednego w Polsce stowarzyszenia skupiającego kadrę techniczną komunikacji. Przez komunikację wówczas, ale w dzisiejszym rozumieniu postrzegano cały system transportowy tzn. transport kolejowy, drogowy, lotniczy, morski, żeglugę rzeczną oraz transport miejski.

24 maja 1946 r. odbyło się zgromadzenie delegatów tych rozdrobnionych związków i na nim powołano ogólnopolskie Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji RP. W roku 1957 z nazwy usunięto RP i przez 45 lat byliśmy tylko Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Komunikacji. Dopiero w roku 2002 na Zjeździe w Ciechocinku powrócono do nazwy pierwotnej i jesteśmy znowu SITK RP.

Od początku tworzone SITK jako organizację sieciową – do końca 1946 r. zorganizowano pierwsze 9 Oddziałów, w tym Kraków, a do końca 1955 r. kolejne 10, przede wszystkim w miastach wojewódzkich. W okresie największego rozkwitu organizacyjnego Stowarzyszenie posiadało 33 Oddziały oraz liczyło ponad 30 tysięcy członków, byliśmy wtedy organizacją masową. Aktualnie mamy 27 Oddziałów i około 5 tysięcy członków, co oznacza że staliśmy się organizacją elitarną. Od roku 1990 Oddziały mają osobowość prawną, tworząc rzeczywistą sieć pokrywającą teren całej Polski.

W działalności Stowarzyszenia można wyróżnić dwa przeplatające się nurty: działania dla dobra członków oraz działania na rzecz postępu i rozwoju poszczególnych gałęzi transportu. A w codziennej działalności dominują konferencje, seminaria, konkursy, ekspertyzy, opinie, wyjazdy techniczne.

Z bogatej działalności w 80-leciu w skali krajowej wspomniabym dzisiaj przy okazji Jubileuszu tylko dwa spektakularne zdarzenia wykraczające poza zwykłe statutowe działania łączące oba nurty, a pokazujące odwagę Władz SITK w decyzjach i skuteczność w działaniach.

Pierwsze z 1991 roku: kiedy to wobec kłopotów wynikających z wdrażania gospodarki rynkowej dotychczasowy Wydawca czasopism WKiŁ uznał, że rezygnuje z wydawania trzech tytułów z naszego obszaru „Drogownictwo”, „Przegląd Komunikacyjny” i „Transport Miejski”. Wówczas Zarząd Krajowy podjął decyzję o przejęciu ich. Zapłaciliśmy za nie symboliczną złotówkę ocalając ich istnienie, a nawet rozszerzając ich łamy – rozszerzyliśmy problematykę Transportu Miejskiego o transport w regionach.

Wspominam to wydarzenie, bo pomimo różnych przeciwności i kłopotów dajemy radę i wydajemy te czasopism do dzisiaj, już 35 lat! W codziennej realizacji jest też istotna rola Oddziału w Krakowie – odpowiada od wielu lat za wydawanie „Transportu Miejskiego i Regionalnego”.

Drugie z 1997 roku: kiedy to w ramach upamiętniania wybitnych polskich twórców techniki transportowej w 1997 roku Zarząd Krajowy zdecydował o spopularyzowaniu dla uczczenia pamięci XIX-wiecznego inżyniera Ernesta Malinowskiego, projektanta i budowniczego między innymi kolei transandyjskiej w Peru w 100. rocznicę jego śmierci przypadającą w roku 1999. Wśród wielu działań podjęliśmy w dużej mierze z inicjatywy znanej podróżniczki Pani Elżbiety Dzikowskiej starania, aby na przełęczy Ticlio na wysokości prawie 5 tysięcy metrów n.p.m., dokąd dociera kolej transandyjska, wybudować pomnik przypominający Malinowskiego i Jego dzieło - 9 lipca 1999 roku, czyli po dwóch latach pomnik odsłonięto.

Wspominam to wydarzenie, bo był to ogromny wysiłek całego stowarzyszenia - zbiórka pieniędzy, wykonanie projektu, wykonanie pomnika, transport pomnika drogą morską do Peru, transport pomnika z Limy w góry, posadowienie pomnika!!! I daliśmy radę. To był sukces spektakularny. Oddział nasz miał największy

wśród wszystkich Oddziałów wkład w zdobywanie środków finansowych na realizację przedsięwzięcia. W uroczystości odsłonięcia pomnika uczestniczyła ponad 50-osobowa grupa naszych Koleżanek i Kolegów, w tym ponad połowa z Krakowa.

A teraz kilka zdań o tym jakie były początki Stowarzyszenia w Krakowie. Otóż 1 lipca 1946 roku Zarząd Główny SITK podjął decyzję o powołaniu Oddziału w Krakowie. W sierpniu 1946 roku zawiązał się 13 osobowy Komitet Organizacyjny Oddziału, którego celem było zorganizowanie zebrania członków dla powołania Oddziału (*członkowie reprezentowali kolejnictwo, drogi kołowe, drogi wodne, transport drogowy i lotnictwo cywilne*). Ważnym dniem był 5 września 1946 roku – wówczas odbyło się pierwsze walne zebranie członków powołujące formalnie Oddział w Krakowie (mamy dzisiaj zatem 80 lat i 12 dni). Zebranie odbyło się w istniejącym do dzisiaj gmachu Związku Zawodowego Kolejarzy przy ul. Św. Filipa 6. W zebraniu uczestniczyło 167 osób (struktura branżowa: 102 kolej, 55 drogi kołowe, 6 drogi wodne, 3 transport drogowy i 1 lotnictwo cywilne).

Dziś po 80 latach mamy prawie 450 członków reprezentujących kolejnictwo, drogownictwo, transport miejski i transport lotniczy.

Oddział na początku obejmował teren dawnego województwa krakowskiego z Tarnowem i Nowym Sączem i rzeszowskiego. W roku 1948 roku powołano Oddział w Rzeszowie, a w 1977 w Tarnowie i Nowym Sączu. Od tego roku Oddział obejmuje praktycznie Kraków i okolice.

Pierwszym przewodniczącym Zarządu został Pan Adam Kmita – Dyrektor Kolei Państwowych w Krakowie. Pełnił funkcję przez 4 lata. Pani Prezes Józefa Majerczak jest 12 z kolei Prezesem Oddziału kierując zarządem Oddziału już 9-ty rok. Najdłużej pełnił funkcję bardzo zasłużony dla Stowarzyszenia i Oddziału w Krakowie Pan Marian Szeliński – 22 lata!

Przez lata siedzibą Oddziału w Krakowie był budynek NOT przy ul. Straszewskiego. W roku 2004 Oddział zakupił własną siedzibę, własny budynek o sporej kubaturze przy ul. Siostrzanej 11 i jest jedynym Oddziałem w Polsce posiadającym własną siedzibę.

Przeglądając materiały historyczne spotkałem ciekawostkę mało znaną chyba – otóż w 1954 roku został powołany (dziś powiedzielibyśmy politycznie) drugi Oddział w Krakowie, Oddział SITK Nowa Huta!!!! Skupiał praktycznie członków z terenu Kombinatu (wówczas Lenina). Oddział istniał do lat 60-tych. W statystykach za rok 1965 już go nie ma.

Szanowni Państwo, zmierzając do podsumowania tej krótkiej informacji historycznej chcę stwierdzić, że siłą naszego Oddziału była przez lata i jest nadal niezwykle bliska i twórcza więź z Politechniką Krakowską – instytucjonalna i personalna - przez co Oddział SITK w Krakowie w swej działalności eksperckiej jest inspirującym, modelowym wręcz przykładem współdziałania świata nauki i świata gospodarki w obszarze transportu.

Siłą Oddziału jest też liczne grono koleżanek i Kolegów gotowych do aktywnego działania w ramach Stowarzyszenia – ludzi pełnych pomysłów, energii i determinacji w ich realizacji.

To właśnie dzięki tej więzi z Politechniką Krakowską i wielu aktywnym członkom Oddział SITK w Krakowie od lat utrzymuje swoją wysoką pozycję i cieszy się uznaniem w całym środowisku.

A na okres 80 lat można patrzeć jeszcze inaczej – jak na okres, w którym czynnie działały aż cztery pokolenia członków – to one działając w różnorodnych warunkach gospodarczych i politycznych stworzyły budzącą szacunek, bo naprawdę zasobną i trwałą tradycję działalności Stowarzyszeniowej. I tradycję tę cały czas podtrzymujemy. A działalność tę dokumentujemy w postaci drukowanych monografii. Pierwszą obejmującą okres 50 lat (1946-1996) napisał Prezes Marian Szeliński, kolejne dopisujemy dekadami.

Monografię ostatniej dekady „Nasze Dębowe Gody” otrzymacie Państwo dzisiaj w materiałach Jubileuszowych.

A teraz w kilku zdaniach o tej działalności opowie Pani Prezes Józefa Majerczak.

Bardzo proszę Panią Prezes, a Państwu dziękuję za uwagę i życzę miłego jubileuszowego wieczoru.